

ФАНТАСТИЧНИ БАХАЈСКИ ВРТОВИ

Свако сећање на посету комплексу 19 рајских тераса на падинама планине Кармел у израелском граду Хаифи, најсветијем месту бахајске вере, увек ми враћа осмех на лице, а срце испуњава невероватном смиренешћу

Пише НАТАША ВУКОВИЋ
Фото Bahá'í International Community, NATANIA TRAVEL, PRESS

Бахајски вртови се налазе у Хаифи, трећем граду по величини у Израелу, после Јерусалима и Тел Авива. Саграђен на падинама планине Кармел, овај град има историју дугу преко 3.000 година. Уколико имате времена, посетите Хаифу и уживајте у њеном топлом гостопримству. У граду има много историјских места, музеја, ресторана, кафића, а ту је и лепа, дугачка пешчана плажа.

Бахајски вртови постоје на још једном месту, у граду Акри, који се налази у приобалном подручју северног дела Израела. Вероватно се сада питате шта су Бахајски вртови... Верујте ми, ни ја нисам знала за њих док нисам видела ове баште и чула причу од нашег водича Тање Бен Хаим Марчетић. Бахајски вртови нису обични вртови. Тачније, Бабов храм у вртovima Акре представља најсветије место на свету за припаднике Бахајске вере, а вртови са храмом у Хаифи друго место по значају. У

данашње време вртови у Хаифи су једна од најпосећенијих туристичких атракција у земљи.

Више од милион посетилаца сваке године посети ове баште и ужива у лепоти њихових боја и облика. У јулу 2008. године Бахајски вртови уписани су у Унесков списак светске баштине, што је признање за њихову изузетну универзалну вредност као светог места.

У вртovima се може видети мноштво боја и облика у савршеној хармонији. Особље врта чини 90 локалних радника из различитих етничких и верских заједница, као и 50 бахајских добровољаца из десетак земаља. Оно што раде заиста је невероватно. Вртови се веома лепо одржавају и представљају прелепо место за опуштање, медитацију и духовно искуство, а посетиоци немају осећај да се налазе у центру једног града! Вртови су осветљени и ноћу, а пружају фантастичан поглед на Хаифу.

Изградња Бахајских вртова

Бахајски вртови састоје се од осамнаест терасастих вртова и једне централне терасе. Протежу се скоро километар до северне падине брда Кармел. Вертикална удаљеност између доње и горње терасе износи 225 метара, а на централној тераси налази се светилиште Баб. Цео овај комплекс пројектовао је ирански архитекта Фариборз Сахба. Изградња је започета 1987. на простору од 200.000 квадратних метара, а завршена је 2001. године, када је комплекс и отворен за јавност.

Терасе представљају првих осамнаест Бабових ученика. Девет тераса налази се изнад светилишта, а преосталих девет спушта се надолу. Бабово светилиште је на централној, деветнаестој тераси. Иначе, број деветнаест је веома значајан у бахајској и Баб религији.

У близини централног дела и светилишта, испод вртова, налази се улица. Још један фантастичан и добар пример рационалног коришћења простора у пројектовању и

Шта би требало да знаш пре њосеће вртовима

С обзиром на то да су Бахајски вртови свето место, потребно је знати неколико ствари пре посете:

- од посетилаца се очекује прикладна одећа која покрива рамена и колена
- изаберите удобну обућу, јер су стазе посуте ситним шљунком, а и степенице могу повремено бити клизаве
- током топлих летњих месеци понесите шешир и средство за заштиту од сунца ако имате осетљиву кожу
- од врха до подножја вртова има око 1.700 степеника, па добро размислите која пешачка тура је најбоља за вас
- пешачка тура се не препоручује особама са тешкоћама у ходу или здравственим тегобама (проблеми са дисањем или коленима)
- можете понети флашицу воде, али је забрањено пити остала пића, јести, жвакати жваке и пушити у оквиру вртова
- фотографисање је свуда дозвољено, осим унутар светилишта
- забрањено је уношење животиња
- ако поседујете оружје, оставите га код куће, а на улазима бахајски чувари проверавају торбе.

архитектури. Вртови имају елементе персијских, индијских и енглеских вртова. Испуњени су разнобојним цвећем и живицама у облику кругова и осмокраких звезда. Трава, грмови, стабла чемпреса, скулптуре, камени орлови, палме, мали базени и фонтане налазе се на симетричним терасама. Овде можете видети око 450 различитих врста биљака, а већина од њих су аутохтоне врсте.

Бабово светилиште

У централном делу вртова налази се Бабово светилиште, гробно место Пророка-Весника бахајске вере. Отворено је за посете у периоду између 9 и 12 часова. Купола светилишта покривена је са 12.000 глазираних керамичких плочица, које су прекривене танким слојем златних листића. Поглед на комплекс блештаве куполе са разнобојним горњим и доњим терасама делује као приказ са разгледница. У близини централног дела налази се Универзална кућа правде, са куполом у неокласичном стилу и коринтским стубовима, а ту је и Архивска зграда, која изгледа као Партенон. Ове административне зграде нису отворене за посете туриста.

Бахајска вера

Бахајска вера је монотеистичка религија и настала је у Ирану у 19. веку. Уједно је слична, али и различита у односу на религије које су нама познате, попут хришћанства, јудаизма, ислама, будизма, хиндуизма... Бахајци верују да су све религије потекле од једног извора и да су део једног образовног процеса. Јединствени Бог, креатор универзума, кроз читаву историју образовао је човечанство слањем пророка или гласника, као што су Абрахам, Мојсије, Исус, Мухамед, а такође и Кришна, Буда и Заратустра, који су успоставили главне светске религије.

Два бахајска пророка

Бахајци имају два пророка за ово доба, један је Баб, а други Бахаулах. Баб, Сејид Али Мухамед, или Пророк-Посланик рођен је у иранском граду Ширазу 1819. године. Кад је имао 25 године, сам је себе прогласио пророком или

божјим гласником у време интензивних месијанских ишчекивања у Ирану. За кратко време, на стотине хиљада људи почело је да га следи. Међутим, свештенство га је прогласило јеретиком и подстакло талас прогона, у којима је хиљаде његових следбеника мучено и убијено. И он је био ухапшен, а након три године затвора погубљен је на јавном тргу у иранском граду Табризу, 9. јула 1850. године.

Бабови следбеници преузели су његове земне остатке и сакривали их скоро 50 година на различитим локацијама, а онда су их коначно донели у Свету земљу и сахранили испод једноставног каменог здања у подножју планине Кармел, које је касније преуређено у светилиште са златном куполом.

Бахаулах, Мирза Хусеин Али Нури, рођен је 1817, а касније је постао познат као Бахаулах Пророк-Оснивач. Потиче из племићке иранске породице. Отац му је био министар на двору, али је он ипак изабрао да буде Бабов следбеник. Као и многи други његови следбеници, био је мучен и затваран.

Бахаулах и његова породица су 1853. године протерани из Ирана. Први егзил им је био у Багдаду, а у августу

1868. године турски султан га је послао у Акру (данашња територија Израела), у град где су Турци слали политичке затворенике. У затвору је написао своју *Најсветију књигу* (Kitab-i-Aqdas), која је и данас најсветија књига бахајског учења, као и многа друга секуларна и верска правила. Бахаулах је умро 29. маја 1892. године, а сахрањен је у малој кући на имању где је живео. Ово место постало је светилишни комплекс и главно духовно место бахајске вере.

Бахајско учење

Главни принцип бахајског учења огледа се у томе да је човечанство једно, а пропацира се и уживање у стварном животу. Три централна принципа овог учења су: јединство Бога, јединство религије и јединство човечанства. Иначе, бахајци су против друштвено-социјалних разлика, пропацирају један језик и суд правде. Верују у једнакост мушкараца и жена, као и неопходност универзалног образовања. У бахајској вери нема званичног свештенства. На челу бахајске вере налази се Универзална кућа правде, чијих девет чланова бирају чланове свих националних већа сваке пете године. Свако може да се придружи овој вери. Не постоје церемоније иницијације, причешћивање или ограничења у исхрани, али постоје одређена правила и забране.

Бахајци изнад 15 година сваког дана морају да се моле и изговарају одређену молитву, да медитирају, проучавају свете списе и да се придржавају годишњег поста. Добровољно издвајају 19 одсто од сваког примања, преко онога који им омогућује нормалан живот, и тај новац користи се у добротворне сврхе. Ове донације прихватају се само од припадника бахајске заједнице. На сахранама се чита посебна молитва.

Међутим, неке ствари су стриктно забрањене, као што су трачеви, оговарање, коцкање, продаја или употреба алкохола, наркотика и халуциногених дрога. Такође, сексуални односи су дозвољени само између супружника. Забрањени су предбрачни, ванбрачни и хомосексуални односи. За њих брак представља *тврђаву за добробит и спас породице и темељ структуре људског друштва*.

Пожељно је клонити се политике, а такође је забрањено бавити се просјачењем.

Примећујем да постоје врло интересантна уверења у бахајском учењу.

Симбол и број 19 у календару

Званичан симбол бахајске вере је петокрака звезда. Међутим, много више се користи број 9 и деветокрака звезда као симбол бахаизма. Бахајци користе календар који је такође установио Баб. Према овом календару, година се састоји од 19 месеци од по 19 дана, са додатком 4 преступна дана, односно 5 у преступним годинама. Година почиње првог дана пролећа, 21. марта, који је уједно и један од најсветијих дана бахаи вере. Сваки од 19 месеци носи име по једном од божјих атрибута.

Бахајска заједница у данашње време

Данашња бахајска заједница окупља преко пет милиона људи у целом свету.

Највише их се налази у Индији, а најпознатије бахаи куће су у Аустралији, Камбоџи, Чилеу, Немачкој, Панами, Самои, САД и Уганди. У храмовима нема приповедања, само се читају свети списи.

Од самог оснивања, припадници бахаи вере укључени су у друштвено-економски развој, а у данашње време повезани су са организацијама као што су UNICEF, UNIFEM, ECOSOC, UNEP, WHO. Међународна бахајска заједница има канцеларије у Уједињеним нацијама у Њујорку и Женеви, као и представништва у регионалним комисијама УН.

Посета Бахајским вртovima

Бахајски вртovi у Хаифи отворени су од 9 до 17 часова сваког дана у недељи, само је део са средњим баштама око светилишта отворен за посете од 9 до 12 часова.

Постоје три дела комплекса башти која се могу посетити из различитих делова града. Са главног улаза можете да дођете до светилишта са златном куполом (Shrine of the Báb) и простране баште на истом нивоу.

На врху се налази балкон са погледом на вртове из 61 *Yefe Nof* улице, на крају шеталишта *Луис*. У близини је и посебан улаз из 45 *Yefe Nof* улице, 120 метара западно од балкона, одакле креће панорамска тура која траје око 50 минута и завршава се код главног улаза на *Hatzionut* авенији. Пешачке

туре организују се сваког дана осим средом, и то на енглеском, хебрејском, арапском и руском језику. Подножје врта излази на трг *The Germany Colony Plaza*, на раскрсници авеније *Бен Гурион* и *Хагефен* улице.

Све туре и све посете су бесплатне! Вртovi су затворени током светих бахајских дана или услед лоших временских услова. Због актуелне ситуације са COVID-19, Бахајски вртovi и храм су тренутно затворени. Приликом

планирања посете, обавезно проверите време отварања и распоред тура на вебсајту www.ganbahai.org.il/en.

Висећи вртovi Хаифе

С обзиром на то да смо имали ограничено време за посету Бахајским вртovima, или како их још зову *Висећи вртovi Хаифе*, нисмо прошли цео пут кроз терасе, али смо ипак уживали у величанственом погледу на вртове, град Хаифу, Галилејска брда и Средоземно море. Заиста, поглед са врха на баште и Хаифа залив одузима дах! Сећање на висећи вртове Хаифе увек враћа осмех на лице и срце испуњава невероватном смирености. А кад помислимо на бахајско учење, љубав, мир, правда и хармонија постају најважније вредности у нашим животима, без обзира на то где живимо и којој религији припадамо. ■

А КАД ПОМИСЛИМО НА
БАХАЈСКО УЧЕЊЕ, ЉУБАВ,
МИР, ПРАВДА И ХАРМОНИЈА
ПОСТАЈУ НАЈВАЖНИЈЕ
ВРЕДНОСТИ У НАШИМ
ЖИВОТИМА